

Josef Formánek: Bůh je pro mě úplně všechno

Ve zpětném zrcátku rozjíždějícího se auta vidím, jak mi spisovatel Josef Formánek mává na rozloučenou. Stojí tam v bílém tričku a v džínách a mává tak dlouho, dokud moje auto nevjede do zatáčky. Přesně tak, jak to prý dělávala jeho laskavá a moudrá babička... Odjíždím, ale cosi důležitého ve mně zůstává... Návštěva při příležitosti rozhovoru do vánoční Meduňky se pro mě stala nádhernou depeší o žité lásce a zbožnosti.

Najít jeho dům na konci světa, resp. v malé vesničce v Českém středohoří, který je zde jako jediný obývaný celoročně, nebylo úplně

snadné, ale setkat jsme se zkrátka měli, a tak se to podařilo. Kdysi to bývala hájovna u lesa a spisovatel ji řadu let využíval jako chalupu. Teď je to místo, které žije nejen smíchem jeho dvou malých dětí (Ninušky a Pepička) a manželky Jany, ale poté, co překonal démona alkoholu, také hlubokou vděčností úplně za vše.

Povídali jsme si v jeho pracovně plné nejrůznějších předmětů z cest do exotických zemí, sošek Buddha, ale i křesťanských symbolů. „Není ti zima? Nevadí ti doutník,“ položil mi pak první otázku sám. „Nevadí mi nic a je mi fajn,“ odpovídám. V místnosti je s námi ale ještě někdo... Bílá hrdlička Vločka, kterou vidím až teď, když na sebe upozornila šustěním křídél... Zapínám diktafon a začínám se ptát... Je to ale celé úplně jiné než jindy – ve vzduchu je totiž kromě vůně doutníku cítit posvátnost (nejde to nazvat jinak). Je to plně přijetí a ocenění obyčejného tady a teď.

▼ Blíží se Vánoce... jak je vnímáš a jak na ně vzpomínáš z dob svého dětství?

Když jsem byl dítě, byly to slavnostní dny ve jménu setkávání rodin. Žárovičky na stroměčku, smějící se obličej – každé dítě miluje Vánoce. I dnes mám rád tradice a dodržuju je, protože to patří ke kulisám, v nichž jsme se narodili. Máme se ženou radost, že děti mají radost, zvoním zvonečkem, jako že tu už byl Ježíšek, a děti jsou natěšené, vždyť to znáš... Pak jezdíme za příbuznými,

za mámou, za bráchou, za kamarády, jíme dobroty, ale že by to bylo něco úplně výjimečného v mém životě, to zase ne. Je to hezký čas, ale hezké jsou pro mě úplně všechny dny. Stejně jako se těším na Vánoce, těším se na jaro, až pokvetou kytky, i na léto, až ucítím teplo slunce na kůži, a na podzim se zase těším do sauny a ledové vody a běhání ve sněhu. Když jsem byl kdysi v tropech, záviděl jsem jim, jak tam mají stále teplo, jenom přijde období dešťů, ale dnes už ne! Krásné je právě to, že v našem pásmu se to pořád mění a příroda nám neustále něco oznamuje.

Když chodím běhat, hlava mi funguje jako časosběr a uvědomuju si, jaké to bylo, když jsem tudy běžel včera nebo před půl rokem. Vrství se to, ale nádherné je to pořád.

▼ Chodíš jako křesťan v tento čas do kostela?

Obyčejně zajdu do kostela tak jednou za týden nebo za dva týdny, o Vánocích častěji. Mám to rád a beru to jako něco posvátného, i když posvátnými se pro mě staly všechny dny.

Když jdu do kostela, vnímám to tak, že jdu na návštěvu k Bohu. Proto se ten den vykoupu a vezmu si bílou košili. Vždy totiž záleží na tom, jakou čemu přisoudíme důležitost. Mám rád katolické kostely, protože jejich stavitelé jim také dali důležitost. A pak tam už jenom jsem, odhlučněný od okolního světa a je mi krásně, protože Ho cítím. A obrazy s Ježíšem a s zářícím srdcem uprostřed hrudi mě doslova fascinují. Často se mi v kostele také zvláště zamlží brýle. Nevidím periferii, ale jinak se mi zrak zostří a zažívám výjimečný, sváteční pocit. A líbí se

mi, když si po mši svaté lidé vzájemně popřejí „pokoj vám“ a podají si ruce, třeba i stará paní s mladým klukem. Cítím v tom vroucnost. A když pak vycházím ven, děkuji za ten pokoj, který do mě vstoupil. I s návštěvou kostela je to stejné jako se vším ostatním – můžete si to sami zlepšit či zkažit. Cítím Ho ale i tady na chalupě, nebo když běhám v lese, jenom to jsou jiné kulisy.

▼ Souhlasíš s tím, že skutečné božství vychází z lidských srdcí? Jak vnímáš kázání?

Stejně jako jsou dobří a špatní kuchaři nebo spisovatelé, jsou i různí faráři. Záleží na tom, co farář vypráví a jak moc to z něj cítíte, když řekne třeba „milovaní“. Někdy mu to nevěříte, ale jindy se vás to dotkne, protože to je tak vroucí, že člověku naskakuje husí kůže.

Ať už jsem v jakémkoliv společenství, nechci nikam vnášet disharmonii, ale naopak vytvářet harmonii. Chci být chápavý a přátelský úplně ke všemu a ke všem, protože jakmile bych odsoudil jednoho člověka, pošpinil bych celé dílo Stvořitele a na to nemám právo. A když je člověk naštvaný sám na sebe, také vlastně popírá Tvůrce – my máme být, jací jsme! Takhle to je správně. Kdybychom měli být jiní, tak už dávno jsme, ale mít se rád je ta nejtěžší disciplína.

▼ Co podle tebe znamená mít se rád?

Nevadit si, nic si nevyčítat a snažit se žít tak, abych si už ani nic vyčítat nemusel a nemusel se za nic stydět. To jsem si dal jako vnitřní slib. Ne vždycky se mi to daří, ale ten slib mi pomáhá dát na své pocity. Naše štěňátko například nedávno okousalo Bibli se zlatou ořízkou a vázanou v kůži. Prvně jsem ucítil nával zlosti, ale pak přišlo uvědomění, že se vlastně nic neděje. No a co? Nic. Tak mám okousanou Bibli, a co? O nic nejde. Tak měla být takhle okousaná.

(„Blázen, to je blázen,“ vykřikne najednou můj společník, když blízko našich obličejů proletí Vločka a sedne si mu na hlavu.)

▼ Jak se k vám Vločka vlastně dostala?

Jednou jsem vzal ženu a děti ke kamarádce, a když jsem se vrátil a vcházel na zahradu, směrem od chalupy přilétla bílá hrdlička. Sedla si přede mě, a tak jsem ji vzal do dlaně, protože takové bílé hrdličky jsem tady ještě neviděl. Byla krásná, ale vyhodil jsem ji do vzduchu, aby odletěla, jenže se vrátila obloukem. Protože tu máme kočky, jel

☞ „Chci být chápatý a přátelský úplně ke všemu a ke všem, protože jakmile bych odsoudil jednoho člověka, pošpinil bych celé dílo Stvořitele a na to nemám právo,“ svěřil se nám spisovatel.

jsem do Litoměřic koupit klec a zrní a Ninuška jí pak dala jméno Vločka, protože je zespodu bílá jak sníh. Udělal jsem tenkrát fotku a dal ji na FB a kamarád mi na to napsal, že to je zvláštní, protože právě dnes křesťané slaví seslání Ducha svatého, který se zobrazuje jako bílá holubice... A moje maminka se za svobodna jmenovala Hrdličková... (usmívá se)

▼ Je mi jasné, že jsem se u tebe ocitla ve světě kouzel a zázraků...

S kamarádem Vítkem Jezberou a jeho synem Tádou, který hraje na kytaru a zpívá a všechny ty nádherné písničky složil už ve třinácti letech, teď jezdíme po besedách a jednu jsme měli zrovna včera. Kamarád mi pak říkal, že má pocit, jako by nás přítom něco vedlo. Když jsem na závěr zabubnoval, byla tam tak nádherná atmosféra, že se pár lidí rozplakalo, včetně mě. A pak se mě jedna paní ptala, jak vypadá Bůh, a já odpověděl, že pro mě je Bůh úplně všechno – je v nás, ve stole před námi, ve vzduchu a může promluvit i ústy nějakého jiného člověka. Je to největší tajemství vesmíru, o kterém se mluvit ani nedá, protože to je něco jako svatokrádež. Proto jsem paní řekl, ať si sama uvědomí chvíle, kdy ji třeba něco dojde. Má slzy na krajíčku, přestože to její „malé já“ (ego) nechce. Ale kdo to tedy spustí? A to si myslím, že je Bůh. Když je člověk dojatý, nebo se červená... prostě když se něco dotkne jeho srdce. A patřím sem i včítky svědomí, čistá

radost – všechno, co přijde samo nezávisle na naší vůli. Z malého já to nejde ovládat a prostě vás to převálcuje.

Moje žena mi nedávno řekla, že je za její anabázi s alkoholem vděčná stejně jako za tu noc, kdy ke mně promluvil On, i když psychiatři mi říkali, že to byly jen halucinace náboženského charakteru nebo jsem prý prošel psychospirituální krizí. Ale mně je jedno, jak to kdo nazývá. Důležité pro mě je, že mě to setkání změnilo. Asi i moje žena je ráda, že jsem se stal věřícím. „Jsi to pořád ty, ale s tímhle Josefem se mi žije o něco líp,“ řekla mi nedávno.

▼ Osobně často vnímám, že Jeho je opravdu vše... už si nepřivlastňuju žádnou zásluhu ani žádný průšvih, protože vše je Jeho plán a práce...

Proto ani není co hodnotit. To jsem si už odvykl, protože vůbec nikdo neví, jak to dopadne.

Naše přednášky mají název Cesty vnější a vnitřní nebo Cesty okolo duše a světa, ale vždy jsou na téma laskavosti k druhým ve smyslu plnosti lásky. Vítek měl také období, kdy propadl alkoholu. Píšu o něm v *Knize o tichu*, protože se propil do stavu, že se jednoho rána těsně před Vánocemi probudil a peníze na dárky pro malého syna, co měl v kapse, byly pryč. Byl pozvracený, pomočený, a protože mu to kvůli synovi bylo moc líto, vroucně poprosil „Jestli něco existuje nade mnou, andělé, Bože, pomozte mi, prosím vás!“ A najednou do něj vstoupila nějaká síla a s tím démonem alkoholu opravdu dokázal skoncovat bez pomoci lékařů. Já měl zkušenosti z léčebny, kde nám terapeuti říkali, co máme dělat, abychom do toho nespadli znova, a tak o tom mluvím i při svých vystoupeních, abych tím třeba někomu pomohl. Ale Vítek má jinou zkušenost a najednou o ní začal spontánně mluvit i na mých besedách, kde vystupuji spolu s jeho synem, který tam hraje vlastní písničky s úžasnými texty. Prostě se to najednou stalo samo, aniž bychom to předem plánovali.

Jinak teď píšu a sbírám další příběhy kolem sebe do nové knihy. Zatím sice nevím, kam to povede, ale jsem v klidu. Dřív když jsem chystal knížku a neměl jasné téma, byl jsem z toho nervózní. Dneska už vím, že až to přijde, tak to přijde. A tak zatím jen potkávám lidi, poslouchám je a vůbec nevím, co z toho vyleze... Vlastně mě baví se nechat takhle unášet životem.

▼ Nyní se připravuje další film podle tvjej knihy *Dvě slova jako klíč...*

Měl se natáčet už vloni v Indonésii, ale kvůli covidu se to stále odkládá. Scénář i obsazení jsou už hotové. Ted na podzim se začalo natáčet v Dánsku a v Čechách. Potom bude štáb ještě točit v Nepálu, v Indii, Japonsku a v New Yorku.

Proč jsme tady

▼ Co je podle tebe smyslem života?

Myslím, že se tu máme něco naučit. Když se někomu dívám déle do očí, je to pro mě tak silné, že mám mokré oči, protože najednou vidím jeho utrpení a mám pocit, že tu bolest cítím. Cítím hluboký soucit... Uvědomuji si, že každý máme nějaké trápení, a silně vnímám, že všichni jsme jeden.

Když se teď spolu bavíme, možná se Bůh jenom baví sám se sebou, protože se o sobě chce něco dozvědět. Mohl by být v úplně prázdnosti, tichu, klidu a blaženosti, ale chtěl skrze nás něco poznat. Těžko se mi hledají slova. Žijeme jen v Jeho myslí...

▼ Mluví se o tom těžko, vím...

Je v nás, ale obrovsky nás přesahuje a v tom je celé krásné mystérium života. Pro mě už nemá smysl dívat se na filmy nebo poslouchat písničky jako kulisu, protože v tichu cítím Jeho přítomnost a nevysvětlitelný klid.

Nějaká část v nás si myslí, že jsme od Něj odděleni a že ty jsi Věra a já jsem Josef, jenže právě z toho vznikají nedorozumění. Není to ale vůbec o tom, že budu tvrdit „já jsem Bůh“, protože On je v nás. Nejsem. On je tak nepochopitelný a tak obrovský, že jenom proto, že nás naplňuje a je v nás, nemůžeme sebejistě říkat, že tato omezená forma (člověk) je Bůh. Myslím si, že to je nepochopení celé hinduistické cesty advaity védanty. Když ale dostatečně dlouhou dobu nic nechceš, vážíš si všeho a děkuješ za všechno, co máš, Bůh ti dá poznání. Někdo stoupá stále vzhůru a myslí si, jak je neomezený a může cokoliv... dobře, ať si stoupá, o to je pak větší pád. On je milosrdný, a jestli chceš být premiérem, budeš jím, ale nic netrvá věčně.

Spirituální řeči vlastně nemám rád, protože mluvit o tom nebo si o tom něco přečíst ještě neznamená něco vědět. Člověk tím musí být a přichází to z jeho nitra. Nejsem ten, který by měl mluvit o Bohu. Jakým právem bych měl mluvit o Stvořiteli vesmíru? Říká se přece „neber jméno boží nadarmo“. Jsem rád, že Je, protože mi to dalo

mysl života, ale nemůžu se pasovat na někoho, kdo Ho zná. Jsem jenom šťastný, že se mě dotkl, ale jinak před Ním klesám k zemi do prachu. Chci, aby se vnitřně usmál, že mu třeba dělám radost, protože se už snad nechovám tolik jako vůl. Ale čím víc se o tom všem mluvím, tím víc to mizí. Důležité je to cítit. Možná budu vypadat jako blázen, ale jak jsme se sobě dívali do očí, měl jsem pocit, že tady s námi je. Cítil jsem Ho, ale jak to celé teď dávám do slov, ten pocit mizí, a to já nechci. Proč?

Jiní třeba o tom mluví nebo říkají, že jsou guruové, osvícení nebo třeba šamani, a je to samozřejmě jejich věc. V pralese vám však žádný skutečný velký šaman o sobě nikdy neřekne, že je šaman. Maximálně vám odpoví „ano“, že je šaman, když se ho zeptáte, ale ve velké většině případů to je tak, že to o něm spíš řeknou ostatní. A poznáte to na něm bez jakýchkoliv vnějších atributů. Nemusí mít na sobě žádné náramky, nic, ale vy vycítíte, že to je člověk, který ví.

(Pak se Josef Formánek najednou zvedl, vyšel na verandu a začal bubnovat do kusů kmenů exotických dřevin se slovy, že tak prý Mentawajci na ostrově Siberut, který navštívil už devětkrát, hlásí, že ulovili třeba opici, a zvou ostatní na hostinu. Pepa se také měl stát šamanem, ale nestal se jím, protože tak prý rozhodl pán nebo duch pralesa.)

▼ Jak dnes vzpomínáš na léta, kdy jsi jezdil na ostrov Siberut?

Když jsem se tenkrát nestal šamanem a odjížděl jsem odtud, měli pro mě Mentawajci od duchů předků zvláštní vzkaz, který zněl: „Nech přijít zlo a mluv s ním!“ Nerozuměl jsem tomu a pořád si to opakoval. Cestou domů, na lodi i v letadle. No a pak jsem tady v Čechách popíjel whisky a u toho psal, až jsem se propil do léčebny. Potom jsem se z léčebny vrátil a asi po roce jsem jel na Siberut znovu. Tentokrát pro mě měli jiný vzkaz, který zněl: „Nech přijít dobro a mluv s ním.“ A následně jsem prožil tu noc, kdy jsem se podle psychiatrů zbláznil, ale já věděl, že to byl On, a rozhostil se ve mně hned druhý den obrovský klid. Nikdy předtím jsem nic podobného a takhle silného necítil. Mentawajcům jsem tak vlastně vděčný za to, že jsem pochopil, že to, co vidím, není jediná realita tohoto světa. Vlastně mě ta zkušenost z pralesa – vnímání, že tohle místo a děj nejsou všechno – dovedla k Bohu.

Někdo se mě ptá, jak to, že když jsem žil s přírodními lidmi, spadl jsem pak do alkoholu. Přírodní lidé však nejsou odpovědí na všechny otázky života, i když jsou to králové svých životů. Vřískají tam děti, kdákají slepice a na zápraží sedí chlap, který ti nic nezavídí, usmívá se a cítíš z něj obrovskou spokojenost, tichou prázdnotu a pohodu. Mají jen promile našeho majetku, a tak si říkáš, co mají, co my nemáme, že jsou tak šťastní?

▼ Máš tady spoustu zajímavých knížek – *Bibli, Tao-te-ting, Aramejský otčenáš*, knihu o Maharišim... Podobně to vypadalo doma u Květy Fialové...

Knih je hodně. Mraky. Celý život se můžeš nořit do knih a rozhovorů, ale samo o sobě tě to nenaplní. Když něco čtu, baví mě to a dělám to pro potěšení. Například *Tao-te-ting* je tak nádherná báseň, že se v ní můžeš doslova koupat. Úplně si v tom tetelím... stejně to všechno psal Jeden. Člověk to může číst tisíckrát, ale dokud to neucítí v srdci a neprožije, nic z toho nenastuduje. I kdybychom dali dohromady všechno vědění světa a všechny knihovny, ty skutečné informace tam nejsou. Je to jen součást máji (iluze). Můžeš vystudovat všechny vědní obory, ale jenom tě to zaměstná. Poznání je v něčem jiném. Prostě to cítíš nebo ne.

▼ Se svými duchovně zaměřenými přáteli jste založili společenství InSpirit. Co o něm prozradíš?

Nejsme žádná organizace, jsme úplně volné sdružení přátel, kteří si říkají laskaví bratři. Nedávno jsme si řekli, že spolu příští rok pojedeme do pouště v Izraeli, kde chceme jít po stopách Ježíše. Budeme přitom číst z Bible a katolický kněz, který s námi také pojede, pro nás možná odslouží mši svatou na poušti i bez ornátu. Protože tomu ale dáme sami tu důležitost naším přístupem, bude to nádherné i tak. Už teď se těším hlavně na naše vnitřní pocity z toho putování, bratrství a potkávání dalších lidí. Kdo z bratrů pojede? Kdo bude moci. I já se zeptám své ženy, jestli můžu jet, protože chci, aby se cítila spokojeně a věděla, že mi záleží na jejím názoru. Nechci vedle sebe mít nespokojenou ženskou.

▼ Také jsi šel na poutní cestu do Santiaga de Compostela. Kolik jsi ušel?

Málo. Jednou jsme šli ve Španělsku asi 360 km a pak jsem šel ještě po portugalské cestě, která je nádherná,

protože vidíš oceán i hory. Z InSpiritu se připojil, kdo chtěl, nebyly to žádné povinné pěší závody. Pouť můžete jít ale odkudkoliv kamkoliv, sami nebo s kamarády, na tom nezáleží. Je na tom hezké, že nemusíte řešit zítřek ani práci a stále vás to vrací jenom k chůzi. Prostě jednoduše jdete. Proč? Proto.

▼ Mimo jiné jsi napsal, že utrpení je výborná věc, protože nám dokáže změnit život. Pomáhalo mi to, když jsem se nedávno léčila z úrazu...

Utrpení vás donutí přehodnotit svoje názory a rozhodnout se, že něco už opravdu nebudete opakovat. Když je utrpení pomalé a bezbřehé, jenom se pelešíte v marasmu blbého pocitu a nic, ale když jste srazeni na kolena, donutí vás to se sebou něco skutečně udělat. Vlastně to je dar.

▼ Ale hodně to bolelo!

Také jsem prožíval velkou bolest, když jsem cítil, že jsem všem blízkým na obtíž. Ty první okamžiky a začátky jsou hrozná, ale když jsem vycházel z léčebny, cítil jsem se silnější, protože najednou jsem viděl, že se to zvládnou dá. Také jsem tam zažil spoustu inspirujících setkání a vyslechl řadu příběhů.

Jednou jsem například stál dlouhou frontu na jídlo a měl jsem hlad. Dřív bych řekl, že to jídlo není nic moc, ale v té chvíli mi připadalo výborné. Naproti mně seděl chirurg, který mi začal vyprávět, že začal pít, aby se mu netřásl ruce u operace, až se propil k tomu, že si nevratně poškodil mozek. A když mi to vyprávěl, třásl se mu ruce tak silně, že mě polil polévkou, co měl na lžici. Pak někdo řekl nějaký fór a my se tomu najednou všichni začali od srdce smát. A já si přitom vzpomněl na to, jak jsem kdysi jel jako novinář s Václavem Klausem do Japonska, potom za malajským králem a nakonec do Singapuru, kde jsme jedli samé vybrané lahůdky včetně syrových mořských ježků, a když jsem poprosil o doutník, přinesli mi jich celou krabici. Tenkrát jsem měl pocit „wow, mám super život!“ Když Klaus něco řekl, všichni devotně tleskali. A teď jsem si v té jídelně najednou uvědomil, že si s velkou chutí pochutnávám i na tomhle nemocničním knedlu zelu a směju se a bavím ještě víc než kdysi při cestě vládním letadlem, zatímco zpočátku v léčebně jsem měl pocit, jak jsem hrozně klesl. Najednou ale přišlo uvědomění: „Vždyť se ti nic strašného neděje, co blázníš! Pořád máš co jíst, co pít a kde spát. Ta hra ještě neskončila“

a záleží jenom na tobě, jak se rozhodneš se svým životem dál naložit!"

(A pak se ozvalo vrků vrků a Vločka sedla pro změnu na hlavu mně a zopakovala to celkem třikrát, na což Josef Formánek reagoval slovy: „Jsi opravdu první člověk, kterému už potřetí Vločka sedla na hlavu. A když to udělala, tak z tebe musela cítit, že jsi hodný člověk...“)

O pomijivosti všeho

▼ Bojíš se smrti?

Nebojím se už ničeho, ani smrti. Až to přijde, tak to přijde. Tak to prostě je a taková jsou pravidla hry. Jednou odejdeme a je to jediná spravedlnost, protože všechno vzniká a zase zaniká. Vše nám tu je jenom propůjčené. Můžu si myslet, že to je můj barák, ale jaký můj barák? Kdo ví, jakého bude mít majitele za dvacet let, a moje auto bude za dvacet let ve šrotu.

Anebo ty honosné vily! Kdybys nějakému boháčovi, který si staví sídlo za půl miliardy, řekla, že to stejně jednou bude ruina, poklepe si na čelo. Na to bych mu řekl, aby se jel podívat do střední Indie, kde leží Hampi. Je to vesnice, která stojí na ruinách města Vidžajanagar, které mělo kolem roku 1 500 asi půl milionu obyvatel a bylo jedním z největších měst na světě. Pak ale úplně zaniklo a nikdo o něm nevěděl. Až po staletích ho objevil pasáček koz. Když to celé vyklučili, našli obrovské starodávné město, o kterém si jeho vládce zřejmě musel pyšně myslet, že nikdy nezanikne.

Anebo bych tomu pyšnému miliardáři řekl, ať jede do Daulatabadu, kde si nějaký král nechal postavit úplně nedobytný hrad, v němž musel každý projít chodbou, do níž shora lili vroucí vodu. Všude byla spousta složitých nástrah na případné nechtěné vetřelce a různá propadliště. A pak někdo přišel, strážce uplatil a bylo vymalováno.

▼ Tak to je opravdu elegantní řešení, jak dobýt nedobytný hrad...

Celý lidský život se skládá z obrňování, kdy si kolem sebe stavíme hradby bezpečí a nejrůznější ploty, které nám mají dát pocit jistoty, ale jistota neexistuje. Ani ten král si určitě nemyslel, že ho zradí jeho vlastní stráž. Kdybych byl ten král a bál se o svůj život tak moc jako on, nejsem žádný král, ale žebřák. Král je jenom ten, kdo se tak zoufale nebojí ani o svůj majetek, ani o svůj život. Boháči

můžou mít milionů, kolik chtějí, ale když jenom pasou po dalších penězích s ještě víc vyplazeným jazykem než poslední bezdomovec s miskou, v níž má pár drobných, jsou to jen žebřáci.

▼ Co všechno se ještě změnilo ve tvém životě od okamžiku, kdy jsi došel k poznání, že existuje Bůh?

Po dopsání knihy *Dvě slova jako klíč* zmizelo puzení k cestování, flirtování, pití, přejídání i k psaní. Poslední *Knihu o tichu* jsem psal už úplně jinak. Byla v tom větší volnost a bral jsem to víc jako hru. Před tím zážitkem té noci jsem stále něco chtěl, byl jsem nespokojený, pochyboval a také se bál smrti. Teď se spousta tužeb ze života vytratila a místo toho přišla dětská radost ze všeho. A také si už vědomě vybírám, jak se zachovám, abych neudělal ani malou špatnou věc, protože cokoliv uděláte, ochutnáte i z druhé strany.

Život se zklidnil, i když přitom dělám všechny praktické věci, které jsou potřeba, a včera jsem dokonce složil i pilotní zkoušky na paragliding. Létání je fakt nádherné – ten nadhled, vítr ve tváři, ticho i to lehké houpání...

▼ Jak najít cestu do ticha, když dnešní doba je tak hlučná?

Ticho můžeš slyšet i ve městě, kde je hluk. Někdy je to dokonce lepší, protože často mám pocit, že když je kolem něco nepříznivého, vlastně se mě to v tu chvíli vůbec nedotýká. Tlustší slupka okolo ticha je v ten moment snáz odnímatelná, protože ji lze líp uchopit. Za tou spoustou vjemů, třeba za cinkáním tramvají nebo za hlukem na odpočívadle u dálnice, je totiž vždy nakonec stejný hluboký klid.

I já jsem kdysi hledal velké vjemy nebo věci na utišení, ale když jsem přestal pít, uvědomil jsem si, že jsem nešel za pocity, jaké to je po jedné skleničce, dvou nebo třech, ale za tím, že pak přišlo „vypnutí“ světa. Vždycky jsem hledal ticho a klid, a tak mi bylo nejlíp, když jsem si přes hlavu hodil mokrý hadr opilosti a odpojil se. Hledal jsem kdysi to samé zkratkou, jenže zkratky neexistují. Jsou jen přímé cesty a pak ty klikaté, na které člověk sejde, když hledá zkratku k čemukoliv. Nic nejde obejít ani se vyhnout něčemu, co následuje. I když jsem o sobě dřív hrdě prohlašoval, že jsem ateista, už tenkrát jsem v hloubi srdce musel být spíš věřící člověk, i když to, že Bůh existuje, pro mě dnes není víra, ale skutečnost.

▼ Připomínáš, že zdravějšími a šťastnějšími nás činí kvalitní vztahy...

Každý se může rozhodnout, zda bude šťastný nebo nešťastný, ale musím vědět, že když se někdo cítí nešťastný, nezpůsobuju to já. Chci, aby se všichni moji blízcí měli fajn. Například se už ne dívám na televizi, ale když se dívá žena s dětmi, jdu a dívám se s nimi. Ležím tam, praská v kamnech a je mi hezky. Je to pro mě symbol pohody a podstatné je, že tam jsem s nimi. To je ten domov – to není tenhle barák, i když ho mám rád a má tady pro mě u lesa velké kouzlo.

Vždycky, když přijdu domů, hned zlochtám děti a pak jdu a muchluju se s Vločkou. Dám nos na její zobák a ona cukruje – to je to, co se dotýká mého srdce... Skáče po mně roztomilé štěně, kouše mě pichlavými zoubky a vrtí ocasem, že mě vidí. Pohladím kočky... Dům bude jednou patřit někomu jinému, nebo se rozpadne, ale důležité je tohle. Připadám si tady jako král, protože tu jsou mé blízké bytosti, tady jsem doma a spokojený. Co bych ještě od života mohl chtít víc? Nic. Nikam už nemusím, nemám hlad ani nedostatek, nikoho se nebojím a cítím se tady nádherně. Když se v noci vracím domů z autorských čtení, tak se pokaždé, když jdu od vrat, zastavím, zvednu hlavu a poděkuju. Za všechno. I za tu nebeskou klenbu plnou hvězd nad chalupou a všechno ze mě spadne. Jako by se zastavil čas...

A kdokoliv blízký od nás odjíždí, tak ho doprovázím, jak to dělávala naše babička. Vždycky když jsme odjížděli z prázdnin, vyšla z vrátek a stála tam, zatímco my jsme odcházeli s tatínkem dlouhatánskou ulicí... – zase mě to dojíhá. A to ve vás prostě zůstane. Takové věci jsou důležité a skutečné, ne komu co odkázala. Laskavosti mě neučila – taková prostě byla. A já jsem se to začal učit jenom vzpomínkami na ni. To byl tak neskutečně hodný člověk... a ruce jí voněly po mandarinkách, které mi loupala a podávala po měsíčkách. Shodou okolností byla učitelkou náboženství... (usmívá se)

▼ Rekapituľuješ na konci roku? Sčítáš ještě plusy a mínusy?

Vše dělám nějak intuitivně, jak to cítím právě v tu chvíli a pak se k rozhodnutím už nevracím. Ne že by mi něco nepřišlo do vzpomínek, nad čím se třeba pousměju, ale že bych z toho žil nebo nějak těžil, to ne. Je to jenom prošlá cesta. Úsměv po dlouhém dni.

Věra Keilová